

Proč v současné době neprobíhá repatriace v lidské péči odchovaných rysů karpatských do volné přírody

1. Státní i nestátní ochrana přírody jednoznačně podporuje přirozené šíření šelem, ochranu migračních koridorů a vyřešení neprůchodných (kritických) míst na existujících bariérách.
2. Pro případné posílení repatriovaných izolovaných populací (u nás připadá v úvahu Šumava) je preferováno využití zvířat z volné přírody. Zoo by připadala v úvahu jen v případě, že by odběr jedinců z volné přírody nebyl možný (ale i v tom případě je podporována výměna zvířat mezi zdrojovou a repatriovanou populací – tzv. restocking).
3. Repatriace velkých šelem jsou vnímány zejména mysliveckou veřejností negativně (přestože myslivci jinak podporují repatriace a chov různých nepůvodních kopytníků ve volné přírodě), a to pak dále zvyšuje tlak na pytláčení šelem.
4. Vypouštění rysů odchovaných v lidské péči v zoologických zahradách není tak jednoduché, jak by se mohlo zdát. Projekty probíhají pod dohledem odborných institucí, jako je IUCN SSC (Species Survival Commission) a LCIE (Large Carnivore Initiative for Europe), a vzhledem k finanční náročnosti jsou většinou financovány EU prostřednictvím projektů LIFE. Vypouštění zvířat do volné přírody se musí řídit pravidly IUCN *Guidelines for Reintroductions and Other Conservation Translocations* (IUCN/SSC 2013). Mezi nimi se mimo jiné uvádí, že musí vymizet důvod úbytku populace, obzvláště je-li důvod antropogenní (způsobený člověkem). Pokud se u nás ročně upytláčí 10-20 % rysů, není ani teoreticky možné populaci posilovat repatriací jedinců odchovaných v zoologických zahradách.

V současné době probíhá posilování populací rysa v Evropě v rámci dvou LIFE projektů. Oba využívají výhradně divoké jedince ze stabilních volně žijících populací.

- 1) V rámci projektu LIFE probíhá repatriace rysů do Falckého lesa v Německu, kde je zakládána populace pomocí divokých zvířat ze Švýcarska a Slovenska. Na projektu spolupracuje Zoo Bojnice, která prostřednictvím tamní rehabilitační stanice poskytuje rehabilitované jedince (po zranění nebo mladé rysy, kteří přišli o matku). Více na: https://ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/index.cfm?fuseaction=search.dspPage&n_proj_id=5104
- 2) V rámci projektu LIFELYNX probíhá posilování populace v Dinárském pohoří ve Slovinsku rysy z volné přírody z Rumunska a do budoucna i ze Slovenska. Více na: <https://www.lifelynx.eu/>

Pozn.: Kontroverzi vyvolal projekt, který proběhl v severozápadním Polsku. Pro vypouštění do volné přírody byli využiti jedinci ze soukromých chovů neznámého původu. Projekt sice získal podporu EU a některých ochrannářských organizací, ale naopak nemá podporu LCIE (<https://www.lcie.org/>). Více na: <http://www.rysie.org/rysie-strona-glowna>

5. **Hlavním tématem ochrany rysa v České republice tak je ochrana *in-situ*.** Populace rysa karpatského na okraji Západních Karpat (tedy v Moravskoslezských Beskydech a Javorníkách) dlouhodobě stagnuje. S rostoucí fragmentací biotopů a mortalitou na dopravních komunikacích dochází k izolaci území a ztrátě přirozeného propojení s jádrovou populací na Slovensku. Vážným problémem nadále zůstává i nelegální lov. Nejčerstvější studie i konkrétní případy potvrzují, že na středoevropské úrovni je hlavní příčinou mortality rysů a stagnace populace právě pytláctví. V České republice stále chybí dlouhodobá efektivní strategie pro odhalování a řešení nelegálního lovu velkých šelem.
6. Aktuální situace se však může v jakékoliv zemi a oblasti kdykoliv změnit, a poté může vyvstat potřeba posílit existující či znovuvytvořit novou populaci prostřednictvím zvířat odchovaných v zoologických zahradách. Metodiky, které by umožnily odchov mláďat, u kterých byl zcela minimalizován kontakt s člověkem a která se naučí i samostatně lovit, ve světě již existují, např. u levhartů perských na Kavkaze apod.